

τούτων αἱ μὲν τρεῖς κεφαλαὶ ἐρρογεύθησαν ἀνὰ 5 νομίσματα, οἱ δὲ λοιποὶ 124 ἀνὰ 3. Περὶ κατεπάνω οὐδεὶς λόγος. Δεδομένου δ' ὅτι αἱ τρεῖς αὗται κεφαλαὶ ἤρχον ἐν συνόλῳ ἐπὶ 124 ἀνδρῶν, εἶναι προφανὲς ὅτι πρόκειται περὶ ἀξιωματικῶν μὴ ἀρχόντων οὐδ' ἑκατὸν ἀνδρῶν ἑκάστου. Κατὰ ταῦτα ἡ γνώμη τοῦ Rambaud περὶ κατεπάνω τοῦ Ὀψικίου στηρίζεται ἐπὶ παρερμηνείας τῶν ἀνωτέρω χωρίων, ἀστήρικτος δὲ τελείως εἶναι ἡ περὶ ἐνὸς κατεπάνω γνώμη τοῦ Schlumberger, ἥτις προέρχεται ἐκ παραναγνώσεως τοῦ κειμένου τοῦ Rambaud. Ἐχω τὴν ἰδέαν ὅτι ἡ παρερμηνεία προῆλθεν ἐκ τῆς χρήσεως τῆς λατινικῆς μεταφράσεως, τῆς συνοδευούσης τὸ κείμενον, ἐν τῇ ὁποίᾳ αἱ τρεῖς κεφαλαὶ μεταφράζονται ὡς *tres eorum capitanei*. Ὁ διαπρεπὴς ἱστορικὸς δὲν θὰ περιέπιπτεν εἰς ταύτην, εἴαν, ὡς ὄφειλε, συνεβουλεύετο τὸ πρωτότυπον. Εἶναι πάντοτε σφαλερὸν καὶ ἐπικίνδυνον νὰ ἐμπιστεύεται κανεὶς εἰς μεταφράσεις.

ΕΣΧΑΤΗ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΣ

Εἶχον ἤδη ἐκτυπωθῇ αἱ ἀνωτέρω σελίδες, ὅτε τέλος περιῆλθεν εἰς χεῖράς μου τὸ ἔργον τοῦ Dvorník, *Les légendes de Constantin et de Méthode vues de Byzance*. Prague, 1933, ἐν τῷ ὁποίῳ ὁ ἐπιφανὴς σλαβολόγος πραγματεύεται περὶ τῶν χρόνων τῆς ἰδρύσεως τῶν δυτικῶν θεμάτων. Αἱ γνώμαι αὐτοῦ περὶ τῆς ἰδρύσεως τῶν θεμάτων Μακεδονίας καὶ Θεσσαλονίκης συμπύκνουν σχεδὸν πρὸς τὰς ἰδικάς μου. Μόνον ὡς πρὸς τὸ θέμα Στρυμόνος διίστάμεθα. Ὁ Dvorník στηριζόμενος εἰς τὴν παρασιώπησιν τοῦ θέματος τοῦ Στρυμόνος ἐν τῷ τακτικῷ τοῦ Uspenskiij ὑποθέτει τὴν ὑπαρξιν ἀρχοντίας ἐν τῷ Στρυμόνι μεταξὺ τῶν ἐτῶν 843 καὶ 856. Τὴν γνώμην ταύτην δὲν ἀποδέχομαι, καθ' ὅσον, ὡς ἐσημείωσα ἤδη, ἐν ἔτει 809 ἔχομεν μνείαν στρατηγοῦ ἐν Στρυμόνι. Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς ἀρχοντίας ἐν τῷ Στρυμόνι καὶ ἄλλας τινὰς γνώμας τοῦ Dvorník ἐπιφυλάσσομαι νὰ ἐπανέλθω λίαν προσεχῶς.